

Punkt 4: Investering af Klimafondsmidler i 2023

23/9007

Resumé

Klimafonden kan bidrage med økonomisk støtte eller ressourcer til interne tværgående klima- og bæredygtighedsprojekter samt til eksterne borger- og virksomhedsrettede projekter, der understøtter Esbjerg Kommunes mål om CO₂-neutralitet i 2030. Det foreslås, at der prioriteres midler til 8 klimaindsatser i 2023.

Klima & Miljøudvalget skal tage stilling til, at Klimafondens midler afsættes til de prioriterede indsatser.

Sagsfremstilling

Esbjerg Kommune har en ambitiøs klimaplan, der sigter mod, at Esbjerg Kommune er CO₂-neutral i 2030.

For at Esbjerg Kommune kan nå målet, kræver det, at der løbende prioriteres midler til udvikling og investeringer i teknologier og projekter, der bidrager til og understøtter denne målsætning. Derfor blev der i budgetforliget 2023-2026 bevilget 2,5 mio. kr. til en klimafond i 2023.

Klimaområdet er under stort politisk pres både nationalt og internationalt, ikke mindst på baggrund af seneste rapport fra FN's Klimapanel IPCC, der igen understreger vigtigheden af, at der nu investeres massivt i den grønne omstilling. Hovedpunkter fra rapporten:

1. Vi kan forvente en global stigning på 1,5 grader allerede i starten af 2030'erne.
2. Den globale udledning af drivhusgasser er øget de sidste 10 år. Opvarmningen skyldes utvetydigt drivhusgasser fra menneskelig aktivitet. For at overholde Parisaftalens målsætninger skal udledninger toppe i 2025, og være reduceret med minimum 43% inden 2030 ift. 2019.
3. Vedvarende energi er blevet billigere end fossil energi, hvis statsstøtten til fossil energi fratages. Udgifter til etablering af solenergi er faldet med 85% fra 2010-2019, mens vindenergi er faldet med 55%.

Klimafonden kan bidrage med midler til de indsatser, der skal til for, at vi rykker i den rigtige retning mod Byrådets målsætning om CO₂-neutralitet i 2030, og sikre at der løbende er midler til at igangsætte projekter, investere i teknologi og økonomisk at understøtte den kommunale drift samt forankringen i både virksomheder og lokalsamfund i den grønne omstilling.

I 2023 bør Esbjerg Kommune prioritere at afsætte midler til én eller flere af nedenstående investeringsforslag. Forvaltningen foreslår følgende indsatser svarende til 2,5 mio. kr.:

1. Klimapartnerskab med Landbrug:

Landbruget står for 40% af vores samlede geografiske udledning og er derfor et vigtigt område at prioritere understøttende indsatser.

Nationalt har SVM regeringen en kommende CO₂-afgift på landbruget med i regeringsgrundlaget. Som en kommune med

meget landbrug er det derfor vigtigt, at vi understøtter den bæredygtige udvikling i vores landbrug til gavn for både klima og konkurrencedygtighed.

Derfor foreslås det, at der prioriteres midler til et samarbejdsprojekt med landbrugets interesseorganisation, rådgiver og fem af kommunens landbrugsbedrifter.

I projektet hjælper vi de fem landbrug videre med den grønne omstilling og tester værktøjer og muligheder af. Samtidigt kan de fem landbrug – og deres løbende erfaringer og resultater - fungere som inspiration og best-practice for resten af kommunens landbrug. Både interesseorganisation og bedrifter skal selv dække en del af udgifterne til projektet.

Aktiviteter i projektet kan være, uden at begrænses til:

- Udarbejdelse af klimaregnskaber for bedrifter, samt reduktionssti
- Kortlægning af biogas/pyrolyse-potentialer
- Handlemuligheder for reduktion af direkte udledninger fra stald
- Assistance til fondsøgning for yderligere klimareducerende aktiviteter

Der afsættes en pulje på: 400.000 kr.

2. Realisering af klimamålsætninger i Klimapartnerskabsvirksomheder

Tiltag i Klimaplanen omkring etablering af klimapartnerskaber, er noget som mange virksomheder er interesseret i. Indtil nu har der været fokus på at udarbejde baseline for virksomhedernes CO₂-udledninger, og på den baggrund sætte ambitiøse målsætninger der understøtter kommunens overordnede målsætning om CO₂-neutralitet i 2030. Flere af virksomhederne har store ambitioner og ønsker at handle på dem, men mangler redskaberne til at få omsat målsætningerne til reel handling. Derfor skal vi udvide indsatsen for vores Klimapartnere, så vi med hjælp fra eksperter, kan sætte skub i udviklingen og hjælpe virksomhederne med at realisere deres målsætninger. Derfor vil vi i samarbejde med lokale konsulenter udvikle fælles værktøjer samt et katalog med indsatser, der kan nedbringe CO₂-udledningen fra klimapartnerskabsvirksomhederne. Dette kan indebære kortlægning af virksomhedens energiforbrugsmønster, affaldsflow eller lignende. Indsatsen vil også indebære et økonomisk bidrag fra virksomhederne.

Der afsættes en pulje på: 250.000 kr.

3. Grøn omstilling af bilflåde

I Esbjerg Kommune har vi et mål om, at alle kommunens egne og leasede biler er nulemissionsbiler i 2030. Lige nu har vi ca. 600 personkøretøjer, hvoraf kun 27 er emissionsfrie. Det er under 5 %. Der bør prioriteres at afsætte midler til en undersøgelse af investeringsbehovet af kommunens bilflåde til nul-emissionsbiler, som kommunens forvaltninger kan bruge som guideline for den nødvendige økonomiske investering.

Der afsættes en pulje på: 70-100.000 kr.

Omstilling af bilflåden er i høj grad udfordret af investeringsomkostningerne hos de enkelte forvaltninger for den indledende etablering af ladeinfrastruktur. Derfor foreslås at afsætte midler løbende til at understøtte den enkelte afdeling

i etableringen af ladeinfrastruktur til deres køretøjer på de adresser, hvor der forventeligt vil være drift over en længere årrække.

Der afsættes en pulje på: 1.000.000 kr.

4. Lokal klimakonference

Klimamålsætninger og krav er blevet en del af mange virksomheder og organisationers daglige virke. EU-direktiv og nationale krav sætter retningen for samfundets udvikling og for nogle virksomheder kan det være en konkurrencemæssig fordel at stå forrest i denne udvikling. For at inspirere og understøtte endnu flere virksomheder og organisationer i den grønne omstilling vil vi som Bæredygtig Energimetropol derfor afholde en lokal klimakonference i efteråret 2023. Klimakonferencen skal være for alle interesserede virksomheder, organisationer og foreninger, der vil arbejde aktivt med den grønne omstilling. På konferencen vil der være oplæg fra både Esbjerg Kommune, Klimapartnere samt eksperter på klimaområdet.

Der afsættes en pulje på: 150.000 kr.

5. Ansøgningspulje for lokale klimaprojekter

I Esbjerg Kommune har vi fokus på at understøtte lokale foreninger og ildsjæle, der vil gøre en forskel. Klimafonden skal derfor også være med til at understøtte lokale klimaprojekter, der kan sætte fokus på klima. Derfor skal der oprettes en fond hvor lokale kan søge midler til klimaprojekter, der kan engagere borgerne i den grønne omstilling.

Der afsættes en pulje på: 100.000 kr.

6. Forundersøgelse for etablering af et borgerenergifællesskab

Etablering af et borgerenergifællesskab kan gøre det muligt for Esbjerg Kommune at sikre vedvarende energi til kostpris for kommunens borgere og SMV'er, der kan indgå i fællesskabet.

Før der etableres et eventuelt borgerenergifællesskab, bør grundlaget for denne investering undersøges nærmere. Der er tidligere blevet udarbejdet et skøn for potentialet for fællesskabet ved deltagelse af alle borgere samt SMV'er. Det forventes dog ikke, at alle borgere vil være deltagende i fællesskabet fra etableringen.

For at sikre at der fremadrettet investeres i VE-anlæg, der svarer til energibehovet i fællesskabet ønskes derfor en undersøgelse af det mulige potentiale for deltagere i fællesskabet ved etablering, samt en handleplan for løbende udvidelse af både deltagere og VE-anlæg over en årrække.

Der afsættes en pulje på: 150.000 kr.

7. Omstilling af kommunens entreprenørbiler og maskiner

Omstillingen af mindre og større arbejdsmaskiner er et område under hastig udvikling. Samtidig er det et mål i Klimaplanen, at alle kommunens egne entreprenørmaskiner er nulemissionsdrevne i 2030.

Investering i grønne arbejdsmaskiner har færre løbende driftsudgifter, men bremses af behov for store initiale investeringer. Desuden afbetales de fleste maskiner over en periode på 10 år. Dette gør investeringen meget følsom over for ændringer i økonomiske og lovmæssige rammer såsom brændstofafgifter, tilskudsordninger, vægtafgifter m.m. Samtidig skal der laves langsigtede planer for investeringen.

For at understøtte udviklingen er det derfor nødvendigt med en undersøgelse af hvilke økonomiske, lovmæssige og teknologiske ændringer, der kan forventes frem mod 2030. Desuden skal der udarbejdes en investeringsplan for omstillingen der tager højde for den øgede initiale investering samt reducerede driftsomkostninger, og hvordan dette kan understøtte den løbende udskiftning af entreprenørbiler og maskiner

Der afsættes en pulje på: 70-100.000 kr.

8. Pulje til kommende projekter

Som følge af FN's seneste rapport, kan der forventes et yderligere fokus på klimaændringer og de dertilhørende nødvendige tilpasninger vi som samfund skal gøre os for at holde den globale temperaturstigning under først og fremmest 1,5 grader. Derfor er det vigtigt, at vi som kommune løbende kan sætte gang i relevante projekter og tiltag der er i samfundets, borgernes og kommunens interesse i takt med udviklingen. For at sikre kommunens råderum inden for klimaområdet skal der afsættes midler til løbende interne projekter og tiltag.

Der afsættes en pulje på: 250.000 kr.

Udover ovenstående indsatser, kan følgende alternative prioriteres i stedet:

- Etablering af fællesskaber for etablering af VE-anlæg

I Esbjerg Kommune har vi flere virksomheder, der er engageret i den grønne omstilling. En stor del af mange virksomhedernes CO₂-aftryk stammer fra energitunge processer.

For meget store virksomheder er det muligt at indgå i samarbejder med udviklere af VE-anlæg til at producere VE til virksomheden. For mindre SMV'er er det muligt at indgå i fællesskaber som f.eks. Borgerenergifællesskaber eller VE-fællesskaber. Virksomheder der falder uden for disse kategorier, har begrænsede muligheder for at etablere VE-anlæg der

vil give en mærkbar effekt på deres CO2-udledning. Det skyldes, at virksomheden er for stor til at indgå i et fællesskab samt der ikke er økonomisk interesse fra udviklere til at etablere mindre VE-anlæg.

Som kommune kan vi understøtte den grønne omstilling i disse virksomheder ved at facilitere en proces, hvor der samles interesserede virksomheder i et partnerskab sammen med udviklere af VE-anlæg. På den måde kan virksomhederne få dækket en del af deres energiforbrug med VE, mens udviklere vil finde projektet stort nok til at være økonomisk rentabelt.

Der afsættes en pulje på: 150.000 kr.

- Omlægning af lavbundsjord

Lavbundsjord er medvirkende til en stor del af udledningen fra landbrug, og er derfor en prioriteret indsats i Esbjerg Kommunes Klimaplan. Målet er, at der omlægges 3.370 hektar inden 2030.

Omkring Esbjerg Lufthavn er der et område på ca. 1.000 hektar, der kræver ekstern konsulentundersøgelse for at vurdere risikoen ved omlægning i forhold til lufthavnens drift.

Der afsættes en pulje på: 100.000 kr.

- Omstilling af tung transport

Tung transport, primært lastbiler, er fortsat drevet af fossile brændstoffer. Sektoren er under stor udvikling, og der er fx etableret ladestandere på 400kW til lastbiler i Høje Tåstrup.

Som Energimetropol med store CO2-ambitioner og med stor erhvervshavn, er det vigtigt, at vi følger og understøtter udviklingen. Derfor foreslås der at afsætte midler til en markedsundersøgelse af behovet samt optimale placeringer for fremtidig ladeinfrastruktur for tung transport i samarbejde med lokale aktører.

Der afsættes en pulje på: 70-100.000 kr.

- Styrkelse af kollektiv transport i landdistrikter med Nabogo

Transport er Esbjerg Kommunes tredjestørste udleder af CO2. Og dykker vi ned i tallene, så står personbilerne for knap 70 %.

I klimaplanen har vi et konkret borgerrettet tiltag, der handler om at styrke muligheder og incitament for alternativer til fossilbiler. Derfor foreslås det, at vi investerer i et foreløbigt 2-årigt partnerskab med Nabogo, der genererer CO2-reduktioner gennem øget brug af samkørsel.

Nabogo er en Vejle-baseret, datadrevet og app-baseret samkørselsvirksomhed, der fremmer samkørsel i landdistrikterne, koblet sammen med den eksisterende offentlige transport via app og rejseplanen.

Nabogo er allerede til stede i 25 danske kommuner, bl.a. det meste af Nordjylland, Sjælland og i Vejle. Her har de stor succes med at rykke folk sammen i bilerne, typisk med knudepunkter omkring den eksisterende infrastruktur, så de faktisk

også øger billettallene i den omkringliggende offentlig transport. Samtidigt afhjælper samkørsel trængsel på veje og udfordringer med parkering. Erfaring fra andre kommuner viser også, at det er væsentligt billigere pr. person, end det der betales pr. passager for flextrafik og landdistriktsbusser.

Appen gør det nemt at finde andre, der skal samme vej. Og den er fuldt integreret med rejseplanen, så man let kan kombinere samkørsel med tog eller bus.

Vi er i øjeblikket i dialog med Varde Kommune omkring fælles brug af Nabogo, hvilket kun vil styrke potentialet, da der er op mod 8.000 (2017-tal) daglige pendlere mellem Varde og Esbjerg.

Der afsættes en pulje på: 566.000 kr. (betales over to år) med

307.000 første år og 259.000 kr. året efter

- **Cykelplan**

Esbjerg Kommune har en ambitiøs cykelplan. Som også et vigtigt tiltag i Klimaplanen, der understøtter Klimaplanens mål om at 30 % pendler på cykel op til 5 km i stedet for at bruge bilen i 2026, 40% i 2040 og 50% i 2050. I 2019 var niveauet 18%.

41% af de beskæftigede i Esbjerg Kommune har fx under 5 km til arbejde, her ligger derfor et stort potentiale, for at flytte nogen fra bil til cykel. Det anbefales, at der afsættes understøttende midler til igangsættelse af cykelplanens indsatser målrettet pendlere, der fx kunne være indkøb af elcykler, der kan udlånes til borgere i forsøgsperiode for at flytte flere over på cykel.

Der afsættes en pulje på: 150.000 kr.

Der kan pga ressourcemæssige begrænsninger være indsatser, der ikke når at igangsættes i 2023. Eventuelle overskydende midler som følge af ikke igangsatte tiltag bør derfor overføres til budgetår 2024.

Vision 2025

Grønt liv og bæredygtighed – Esbjerg går foran som foregangskommune og prioriterer bæredygtighed og innovative klimaløsninger

Energi i hverdagslivet – øget velfærdsydelser og infrastruktur

Livskvalitet og sundhed – Øget sundhed og bevægelse

Lovgrundlag, planer mv.

Esbjerg Kommunes DK2020 Klimaplan – CO2-neutralitet I 2030

Esbjerg Kommunes Cykelplan 2022-2026

Danmarks nationale mål om 70% reduktion af CO2 i 2030

Økonomi

2.500.000 kr. af Klimafondsmidler på baggrund af budgetforlig 2023-2026

Kompetencer

Indstilling

Direktøren for Teknik og Miljø indstiller til Klima- & Miljøudvalget, at Klimafondens midler afsættes til de prioriterede indsatser.

Beslutning Klima & Miljøudvalget den 21-04-2023

Sendes tilbage til forvaltningen.

Forvaltningen oplyser

På baggrund af Klima & Miljøudvalgsmøde d. 12/05 foreslås følgende fordeling:

1. Pulje til Landbrugsindsatser

Landbruget står for 40% af vores samlede geografiske udledning og er derfor et vigtigt område at prioritere understøttende indsatser.

Nationalt har SVM regeringen en kommende CO₂-afgift på landbruget med i regeringsgrundlaget. Som en kommune med meget landbrug er det derfor vigtigt, at vi understøtter den bæredygtige udvikling i vores landbrug til gavn for både klima og konkurrencedygtighed.

Puljen skal derfor gå til at understøtte landbrugsbedrifterne i omstillingen.

Indsatser i puljen kan, uden at være begrænset til, være:

- Opstart af pilotprojekt for udvalgte bedrifter i samarbejde med landbrugsinteressenter og rådgiver med fokus på fx:
 - Udarbejdelse af klimaregnskaber, samt reduktionssti
 - Kortlægning af biogas/pyrolyse-potentialer
 - Kortlægning af handlemuligheder for reduktion af udledninger fra stald
- Undersøgelse af mulige nationale projekter for reduktion af CO₂-udledning fra landbrug samt assistance i forbindelse med eventuelle ansøgninger

Der afsættes en pulje på: 700.000 kr.

2. Erhverv og klimapartnerskabspulje

Esbjerg Kommune har mange mellemstore og energitunge virksomheder der ligeledes er en essentiel del af målsætningen om CO₂-neutralitet i 2030. Dette skyldes at energiområdet med sine 42% er det område der bidrager til den største udledning af drivhusgasser i Esbjerg Kommune.

På baggrund af dette blev der i forbindelse med udarbejdelsen af DK2020 Klimaplanen oprettet "Klimapartnerskaber" mellem Esbjergensiske virksomheder og Esbjerg Kommune. Målet er at få de lokale virksomheder til ligeledes at arbejde mod CO₂-neutralitet i 2030. I dag er der etableret 14 klimapartnerskaber mellem erhvervslivet og Esbjerg Kommune, dette skal øges væsentligt i de kommende år. Det foreslås derfor at der afsættes en pulje så endnu flere virksomheder vælger at blive klimapartner, samt for at understøtte det lokale erhvervsliv generelt med den grønne omstilling.

Indsatser i puljen kan, uden at være begrænset til, være:

- Indsatser til at fremme kendskab til klimapartnerskabssamarbejdet
- Indsatser til at understøtte virksomhederne i at realisere de målsætninger der sættes på baggrund af klimapartnerskabssamarbejdet
- Indsatser til at udvikle klimapartnerskaberne for at skabe endnu mere værdi for virksomheder og samfund
- Pilotprojekter til at understøtte kommunens virksomheder i omstillingen, som fx understøttelse af omstilling af tung transport
- Facilitering af Klimakonference for det lokale erhvervsliv og organisationer i tæt samarbejde med lokale aktører og klimapartnerskabsvirksomheder

Der afsættes en pulje på: 600.000 kr.

3. Pulje til lokalt engagement i klimadagsordenen

For at nå i mål med målsætningen i 2030 er det vigtigt at også lokalsamfundet engageres i omstillingen. Der er allerede private og lokale foreninger der gør en stor indsats i den grønne omstilling. Dette kan vi som kommune forstærke ved at bidrage til at disse indsatser kan udvikle sig og i endnu højere grad engagere lokalbefolkningen i klimadagsordenen. Desuden er det vigtigt at der igangsættes indsatser på initiativ af lokale.

Derfor foreslås det, at der afsættes en pulje til at styrke lokalsamfundets engagement i klimadagsordenen.

Indsatser i puljen kan, uden at være begrænset til, være:

- Oprettelse af pulje til lokale klimaarrangementer og projekter, som private og lokale foreninger kan søge for ekstra midler
- Oprettelse af et ungeklimaråd
- Oprettelse af pulje til ungeklimaråd der kan finansiere indsatser og projekter som ungeklimarådet finder særligt relevante
- Understøttende aktiviteter for at engagere og motivere lokale foreninger i klimaarbejdet i lokalområdet

Der afsættes en pulje på: 300.000 kr.

4. VE-udbredelsespulje

En af de primære indsatser der skal gøre Esbjerg Kommune CO₂-neutral i 2030, er udbygning af VE så virksomheder og borgere i kommunen kan have grøn varme og elektricitet. I Esbjerg Kommune er vi godt i gang med udviklingen med en 50MW havvandsvarmepumpe til fjernvarmen, samt planer for sektorkobling så overskudsvarme fra industriel produktion ligeledes leveres til fjernvarmenettet. Desuden er vi ambitiøse på udviklingen af VE-anlæg som sol og vind så vi kan levere grøn strøm i takt med den øgede efterspørgsel de kommende år. Samtidig er det vigtigt, at nye VE-anlæg etableres i tæt samarbejde mellem udvikler og nære lokalsamfund. I den sammenhæng er det vigtigt at vi som kommune er klædt godt på til at kunne håndtere processen og sørge for gennemsigtighed i de enkelte aftaler inden for et kompliceret fagområde. Samtidig kan vi som kommune facilitere og drive en proces hvor vi i samarbejde med flere lokale virksomheder og udviklere kan gøre det muligt at udbygge endnu flere VE-anlæg.

Derfor foreslås det, at der afsættes en pulje til at styrke udviklingen af VE-anlæg i kommunen.

Indsatser i puljen kan, uden at være begrænset til, være:

- Understøttelse af kommunens rolle ved etablering af VE-anlæg i samarbejde med udvikler og lokalsamfund
- Undersøgelse og facilitering af etablering af VE-anlæg via samarbejder med og mellem lokale virksomheder
- Forundersøgelse samt udviklingsplan for oprettelse og drift af et borgerenergifællesskab frem mod 2030

Der afsættes en pulje på: 600.000 kr.

5. Pulje til fremtidige projekter

Som følge af FN's seneste rapport, kan der forventes et yderligere fokus på klimaforandringer og de dertilhørende nødvendige tilpasninger vi som samfund skal gøre for at holde den globale temperaturstigning under først og fremmest 1,5 grader.

Derfor er det vigtigt, at vi som kommune løbende kan sætte gang i relevante projekter og tiltag der er i samfundets, borgernes og kommunens interesse i takt med udviklingen. For at sikre kommunens råderum inden for klimaområdet skal der afsættes midler til løbende interne projekter og tiltag.

Der afsættes en pulje på: 300.000 kr.

Der kan på grund af ressourcemæssige begrænsninger være indsatser, der ikke når at igangsættes i 2023. Eventuelle overskydende midler som følge af ikke igangsatte tiltag bør derfor overføres til budgetår 2024.

Ny indstilling

Direktøren for Teknik & Miljø indstiller, at Klimafondens midler i 2023 fordeles i de 5 angivne puljer.

Beslutning Klima & Miljøudvalget den 12-05-2023

Godkendt.